

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Osoby z autyzmem	13
1.1. Założenia edukacji. Od segregacji do inkluzji w ewoluującym świecie	13
1.2. Uczeń w wymiarze społecznym	17
1.3. Osoba z autyzmem	21
1.3.1. Rozumienie autyzmu jako cechy	22
1.3.1.1. Autyzm jako choroba	23
1.3.1.2. Autyzm jako zaburzenie	24
1.3.1.3. Autyzm jako inność lub odmienność funkcjonalna – neuroróżnorodność	25
1.3.2. Wspieranie osób z autyzmem jako odmienność rozumienia celów w systemie edukacji	26
1.4. Edukacja ucznia z diagnozą autyzmu – organizacja systemu edukacyjnego	27
1.5. Specjaliści w edukacji osób z autyzmem	31
1.6. Przegląd terapii osób z autyzmem	32
1.6.1. Środowisko rodzinne jako główne miejsce oddziaływań komunikacyjnych	35
1.6.2. Poszerzenie oddziaływania terapeutycznego o środowisko rówieśnicze	42
1.6.3. Terapia oparta na szerszym środowisku rodzinnym	44
1.6.4. Oddziaływanie terapeutyczne oparte o środowisko rodzinne i szkolne	46
1.6.5. Terapia oparta na szerokim środowisku i wykorzystująca alternatywne sposoby komunikacji	47
1.6.5.1. Tradycyjne metody komunikacji alternatywnej	52
1.6.5.2. Metody wykorzystujące elementy multimedialne	54
1.7. Podsumowanie	57

Rozdział 2. Założenia metodologiczne i opis badań	59
2.1. Główna przesłanka	59
2.2. Humanistyczne podejście do badań – paradygmat interpretatywi- styczny i fenomenografia	60
2.3. Zmiana perspektywy w badaniach dotyczących autyzmu	61
2.4. Założenia badawcze	62
2.4.1. Przedmiot i cel badań	62
2.4.2. Pytania badawcze	63
2.4.3. Procedura oraz przebieg badań	63
2.5. Opis grupy badawczej	65
Rozdział 3. Uczestnicy badań o edukacji osób z autyzmem i roli pedagoga	67
3.1. Wypowiedzi badanych dotyczące edukacji	70
3.1.1. Refleksja nad kondycją pedagoga, nauczyciela – „Gdybym była/był nauczycielem...”	70
3.1.2. Czego powinniśmy się wystrzegać, zaniechać w pracy pedago- gicznej – „Gdybym była/był nauczycielem dziecka z autyzmem, to nigdy bym...”	74
3.1.3. Wizja zmian – „Zmienił(a)bym w systemie – zarządzaniu edukacją dziecka z autyzmem...”	79
3.2. Wypowiedzi badanych dotyczące procesu wychowawczego – „Jako wychowawczyni/wychowawca klasy z dzieckiem z autyzmem, szczególnie zwracałabym/zwracałbym uwagę na...”	82
3.3. Podsumowanie	88
Rozdział 4. Uczestnicy badań o terapii i wsparciu osób z autyzmem	91
4.1. Respondenci o rodzajach terapii	93
4.2. Terapia w odbiorze respondentów	94
4.2.1. „Gdybym była/był terapeutą dziecka z autyzmem, to zawsze bym...”	96
4.2.2. „Gdybym była/był terapeutą dziecka z autyzmem, to nigdy bym...”	100
4.3. Wspomaganie – „nauczyciel-cień”	104
4.4. Podsumowanie	110
Rozdział 5. Uczestnicy badań o zmianach w rozwiązaniach systemowych w kształceniu osób z autyzmem	112
5.1. Propozycje respondentów dotyczące zmian w oświacie	115
5.2. Organizacja i wyposażenie ośrodków edukacyjnych – „Propono- wał(a)bym...”	119

5.3. Sprawczość respondentów – przedstawienie wizji systemu oświaty w oparciu o własne doświadczenia	125
5.4. Podsumowanie	131
Zakończenie	135
Afirmacja neuroróżnorodności	135
Zagadnienie normalizacji	137
Inkluzja jako dopełnienie integracji	138
Bibliografia	140
Aneks	156
Spis rysunków	159
Spis tabel	160